

1. Identyfikacja celów procesu

Jako podstawowy cel procesu konsultacji zostało wskazane **poszerzenie kręgu interesariuszy (osób zainteresowanych placem Małachowskiego)**. Rozszerzanie zainteresowania placem mogłoby objąć:

- nawiązanie komunikacji z szerszym gronem zainteresowanych podmiotów, nie tylko czterema sąsiadami (tj. Narodową Galerią Sztuki „Zachęta”, Państwowym Muzeum Etnograficznym, Parafią Ewangelicko-Augsburską Świętej Trójcy, firmą HOCHTIEF Development Poland Sp. z o. o.)
- zdefiniowanie interesów sąsiadów: komu zależy na rewitalizacji placu, na jakich jej aspektach? Rozwiązanie problemu współpracy dla placu (obecnie wydaje się, że istniejące przy placu instytucje – sąsiedzi – raczej konkurują, niż współpracują)
- wykorzystanie obecności wielu uczelni wyższych (Uniwersytet Warszawski, Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Teatralna, szkoła baletowa) i liceum im. M. Reja), wciągnięcie młodzieży w aktywność, zachęcenie do przychodzenia na plac
- podjęcie współpracy z instytucjami mieszczącymi się przy Krakowskim Przedmieściu, które mogą być zainteresowane współpracą z Zachętą jako instytucją

Podsumowując, za najważniejsze wyzwania stojące przed procesem konsultacji uznano (i) poszerzenie kręgu interesariuszy, (ii) zbieranie opinii i stanowisk stron w sposób systematyczny (a zatem bezstronny, dopuszczający różne punkty widzenia, uwzględniający różne interesy) oraz (iii) przeprowadzenie konsultacji w sposób transparentny i otwarty (z zachowaniem zasad dobrej komunikacji społecznej).

2. Dobór uczestników projektu, czyli kogo należałoby włączyć w proces konsultacji

Według uczestników warsztatów, proces konsultacji należałoby przeprowadzać w porozumieniu z:

- Warszawiakami, czyli osobami, które aktualnie mieszkają w Warszawie, w tym szczególnie ze:
 - studentami wszystkich pobliskich szkół wyższych,
 - osobami poruszającymi się po Krakowskim Przedmieściu,
 - spacerującymi w Ogrodzie Saskim,
 - odwiedzającymi Muzeum Etnograficzne i Zachętę,
 - plac jest miejscem symbolicznym: należałoby wziąć pod uwagę całe miasto, mieszkańców Warszawy korzystających z przestrzeni publicznej
- grupami specyficznymi dla okolicy placu:
 - wiernymi parafii ewangelicko-augsburskiej, ludźmi przychodzącymi do kościoła na koncerty i inne wydarzenia
 - społecznością zgromadzoną wokół liceum Reja (uczniami, nauczycielami),
 - środowiskiem artystycznym – teatrem, artystami, akademią teatralną, szkołą baletową, Uniwersyteciem Otwartym

- można dotrzeć do bywalców klubów na Mazowieckiej; umożliwiłoby to rozszerzenie zainteresowania placem z dnia również na noc
- osobami związanymi z ruchem turystycznym w okolicy, np. można zwrócić się do szefów hoteli Victoria i Bristol
- niepełnosprawnymi, co pomoże ustrzec się błędów w planowaniu architektury, która uniemożliwi im dostęp do odnowionego placu

Podsumowując, nie powinno się stawiać żadnych określonych warunków uczestnictwa w procesie konsultacji, każdy chętny powinien móc wziąć udział. Wymóg, żeby zainteresowane grupy zgłaszały się z własnymi propozycjami, może okazać się za wysokim progiem wejścia.

3. Wybór metod pracy z uczestnikami projektu

Jak się komunikować? Narzędzia realizacji procesu konsultacji mogłyby obejmować:

- przeprowadzenie rzetelnych badań społecznych, zgodnie z przyjętymi kanonami metodologicznymi
- konsultacje powinny być prowadzone **wielotorowo**, uwzględniać rozdawanie ankiet osobom poruszającym się w okolicy (w Ogrodzie Saskim, Zachęcie, na terenie Uniwersytetu i innych pobliskich uczelni), zamieszczenie ankiety w wersji on-line w internecie, a nawet wystawienie „czujek” – osób, które zaczepiałyby przechodzących, żeby porozmawiać (→ adresowane do osób starszych, niekorzystających z innych mediów)
- organizację paneli dyskusyjnych z reprezentantami różnych grup interesariuszy instytucjonalnych
 - organizację konsultacyjnych imprez plenerowych na Placu Małachowskiego; impreza taka mogłaby mieć formę **pikniku** z konkursami dla dzieci organizowanymi przez Zachętę, oraz **warsztatów**: głosowania, deliberacji, stworzenia **makiety placu** po rewitalizacji
 - wykorzystanie mediów społecznościowych – szczególnie profilu Zachęty na Facebooku
 - prezentację propozycji rozwiązań w mediach lokalnych, wymieniano np. telewizję mazowiecką i Gazetę Stołeczną
 - zaangażowanie parafii Ewangelicko-Augsburskiej Świętej Trójcy – informowanie przy okazji mszy o prowadzonych konsultacjach

O co pytać? Zagadnienia, które należałoby poruszyć podczas kontaktów z uczestnikami konsultacji:

- czy plac Małachowskiego jest w ogóle identyfikowany (gdzie jest, jakie instytucje przy nim się znajdują); należałoby ustalić, czy uczestnicy procesu wiedzą, zagospodarowanie jakiego fragmentu Warszawy jest przedmiotem konsultacji
- jak to miejsce jest postrzegane?
- opinia na temat placu w jego obecnym kształcie; czy jest zapotrzebowanie na zmianę? czy plac ma zostać taki jaki jest, czy chcemy coś zmienić?
- pytanie o identyfikację wizualną miejsca: co zrobić, żeby plac był bardziej zauważalny?
- pytanie o oczekiwania: czego ludzie oczekują od placu? jakie miałyby być jego przeznaczenie? co miałyby się na nim znaleźć? (plac jako miejsce kultury, rodzinne, wypoczynku czy inne); ogóle pytanie o funkcję społeczną

- ustalenie doświadczeń z placem: pytanie o potencjał „ludnościowy” placu (podsumowanie liczby wiernych kościoła, odwiedzających muzea przy placu)

Podsumowując, przedmiotem rozpoznania w ramach konsultacji powinny być: (i) społeczna wiedza o Zachęcie i jej działalności, (ii) społeczna świadomość położenia oraz uwarunkowań historycznych, funkcjonalnych i przestrzennych Placu Małachowskiego (iii) interesy i postulaty różnych grup interesariuszy.

4. Ustalenie harmonogramu projektu

W opinii uczestników warsztatów na realizację procesu konsultacji potrzeba **pół roku**.

5. Identyfikacja obszarów ryzyka

Uczestnicy warsztatów wskazali na kilka podstawowych obszarów ryzyka związanego z procesem konsultacji. Za najistotniejsze uznano ryzyko niskiej frekwencji podczas konsultacji, **braku zainteresowania społecznego** konsultacjami; wskazywano na konieczność organizacji imprez i wydarzeń przyciągających mieszkańców i realizację konsultacji niejako „przy okazji” tych wydarzeń. Wymieniono również:

- brak wyłonienia konstruktywnych propozycji; sytuację w której proces konsultacji okaże się niekonkluzywny
- ryzyko pojawienia się lokalnego konfliktu: protestów, zamknięcia przestrzeni
- niewłaściwą identyfikację interesariuszy: podkreślano konieczność wyjścia poza wąski „krąg sąsiadów” z Placu Małachowskiego – angażowanie stołecznych organizacji społecznych oraz instytucji z drugiego kręgu (Krakowskie Przedmieście, Nowy Świat, Świątokrzyska)

6. Rola osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie konsultacji

Rolą osób organizujących proces konsultacji powinien być wybór metod pracy z uczestnikami projektu: zbierania informacji, konsultacji, uzgadniania wniosków.

Konsultacje muszą zostać przeprowadzone zgodnie z ramowymi zasadami dla tego typu przedsięwzięć określonymi w Uchwale Rady miasta stołecznego Warszawy nr LXI/1691/2013 z dnia 11 lipca 2013 „w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami m.st. Warszawy”. Następnie należy ogłosić wyniki konsultacji za pomocą wielu kanałów, w tym: (i) petycji złożonej w urzędzie; (ii) na stronie urzędu miasta; (iii) wnioski z konsultacji mogą być omawiane podczas posiedzeń komisji dialogu społecznego Warszawy, (iv) powinny zostać ogłoszone na stronach internetowych wszystkich partnerów.

Rolą osób organizujących konsultacje jest również ułatwienie współpracy pomiędzy sąsiadami, partnerami → zawieranie „**paktu dla zmiany**” o wzajemnym respektowaniu swoich interesów przez partnerów działających na rzecz zmiany placu.

7. Ewaluacja

Żeby odpowiedzieć na podstawowe pytanie - **czy konsultacje spełniły swoją rolę** – należy sprawdzić:

- Ile osób wzięło udział w procesie konsultacji,

- ile zgłoszono propozycji,
- ile osób interesowało się procesem konsultacji, kontaktując się za pomocą różnych kanałów, w tym internetu

Podsumowując, ewaluacja powinna dotyczyć procesu konsultacji i być zgodna z uchwałą o przeprowadzaniu konsultacji.

8. Uzupełnienie diagnozy: jakich dodatkowych informacji, poza tymi już uwzględnionymi w materiałach informacyjnych, potrzeba do przeprowadzenia procesu konsultacji?

Zasadnicze znaczenie ma **kwestia legitymizacji procesu konsultacji**, czyli udzielenie uczestnikom procesu konsultacji odpowiedzi na pytanie, na ile konsultacje są **wiążące** dla samorządu (miasta) → konsultacje powinny mieć jasno określone reguły (swego rodzaju „**kontrakt**”) wyznaczające zasady postępowania ze zgłaszanymi propozycjami, zasady ich publicznego prezentowania, rozpatrywania i uwzględniania; należy jasno określić, jaką „moc sprawczą” będą miały wypracowane w ramach konsultacji propozycje (w odniesieniu do różnych pól interwencji – działalności programowej Zachęty, zagospodarowania przestrzennego Placu Małachowskiego, nakładów inwestycyjnych i źródeł finansowania).

Ponadto, żeby podczas konsultacji można było dojść do konkretnych wniosków, należy wyjaśnić **sytuację prawną placu** (związaną z istniejącymi planami zagospodarowania przestrzennego, ograniczeniami wynikającymi z ochrony zabytków itp.).